

OPZET VOOR DE CURSUS VOOR ZIJ-INSTROMERS KLASSIEKEN

Instapeisen

1. Doctoraal examen of MA-graad in een ander vak.
2. Een eerstegraads onderwijsbevoegdheid in een schoolvak.
3. VWO-diploma waarbij Grieks en Latijn met goed gevolg op eindexamenniveau zijn afgerond.
4. Deelnemers hebben ervaring met lesgeven in het VWO.

Voor het verkrijgen van de **onderwijsbekwaamheidsverklaring** is vereist dat de deelnemers minstens vanaf het tweede jaar tijdens de opleiding werkzaam zijn in het onderwijs als docent klassieken.

Cursusduur

De totale omvang van de cursus (colleges, tentamens, projecten, zelfstudie, excl. de praktijkcomponent) omvat 105 ect. (105 x 28 uur = 2940 uur). Dat betekent per jaar 35 ect. (= 980 uur). Wanneer een cursist niet aan alle instapeisen voldoet, kan met hem of haar een inhaalprogramma worden afgesproken. Dit betekent echter dat de cursusduur verlengd wordt.

Colleges

De cursus wordt gegeven op één namiddag/avond (maandag), van 16.00 uur – 21.00 uur. Het jaar wordt verdeeld in 2 semesters (14 weken), die elk weer in perioden van 7 weken kunnen worden opgesplitst.

Verdeling uren

10 ect. Griekse taalverwerving
10 ect. Latijnse taalverwerving
32,5 ect. lectuur Griekse teksten (incl. 2,5 ect wijsgerige teksten)
32,5 ect. lectuur Latijnse teksten
5 ect. Oude Geschiedenis
5 ect. Klassieke Archeologie
2,5 ect. Antieke Wijsbegeerte (plus 2,5 ect. die besteed wordt aan het lezen van Griekse teksten)
7,5 ect. Vakdidactiek (met aandacht voor taalverwerving en Griekse/Latijnse teksten en voorbereiding KCV)
Tevens is Vakdidactiek voor 10 ect. **geïntegreerd** in de bovenstaande vakonderdelen en de lespraktijk.

Per jaar zijn er:

- 4x een blok (7 weken) van 1 uur
- 4x een blok (7 weken) van 2 uur
- 4 x een blok (7 weken) van 2 uur

Eerste jaar:

Grieks: 5 ect. taalverwerving, 10 ect. letterkunde
Latijn: 5 ect. taalverwerving, 10 ect. letterkunde
Oude geschiedenis: 2,5 ect.
Vakdidactiek: 2,5 ect.

Tweede jaar:

Grieks: 5 ect. taalverwerving, 10 ect. letterkunde
Latijn: 5 ect. taalverwerving, 10 ect. letterkunde
Archeologie: 5 ect.

Derde jaar:

Grieks: 10 ect. letterkunde

Latijn: 12,5 ect. letterkunde

Oude geschiedenis: 2,5 ect.

Antieke Wijsbegeerte: 5 ect. (incl. 2,5 wijsgerige Griekse teksten)

Vakdidactiek 1: 2,5 ect.

Vakdidactiek 2: Voorbereiding KCV: 2,5 ect.

Tentamens/dossier

Er wordt naar gestreefd om maximaal 7 tentamens per jaar af te nemen. Bij de eindbeoordeling zal een cursist gemiddeld een voldoende (5,5) voor het onderdeel Grieks, gemiddeld een voldoende voor het onderdeel Latijn en gemiddeld een voldoende voor de cultuurhistorische vakken moeten hebben. Een tentamen lager dan een 5 moet worden herkanst. Het dossier (vakdidactiek, voorbereiding KCV en andere onderdelen) en lespraktijk moeten voldoende zijn.

Inhoud van de Griekse en Latijnse letterkunde

Griekse letterkunde (32,5 ect.) wordt opgesplitst in 6 blokken (niet in volgorde van de planning van de onderwerpen in de cursus).

1. Homerus (+ historische grammatica) (10 ect.)
2. Herodotus (5 ect.)
3. Tragedie (Sophocles/Euripides) (5 ect.)
4. Plato (5 ect.)
5. Lysias en eventueel andere redenaars (2,5 ect.)
6. Varia (verschillende auteurs mogelijk bijv. lyrici, via college en/of zelfstudie) (2,5 ect.)
7. Wijsgerige teksten (2,5 ect)

Latijnse letterkunde (32,5 ect.) wordt opgesplitst in 6 blokken

1. Historisch proza (Caesar/Livius/Tacitus) (7, 5 ect.)
2. Ovidius (5 ect.)
3. Vergilius (5 ect.)
4. Cicero (5 ect.)
5. Seneca (2,5 ect.)
6. Varia (met aandacht voor lyrische poëzie, bijv. Catullus, Horatius, via college en/of zelfstudie (7,5 ect.)

COLLEGEPROGRAMMA

EERSTE JAAR

Eerste jaar, eerste semester blok 1

college Griekse taalverwerving	7x 2 uur
college Latijnse taalverwerving/historisch proza 1	7x 2 uur
college geschiedenis (Griekenland 6 ^e /5 ^e /4 ^e eeuw)	7x 1 uur

Eerste jaar, eerste semester blok 2

college Griekse taalverwerving/Lysias	7x 2 uur
college Latijnse taalverwerving/historisch proza 1	7x 2 uur
college geschiedenis (Rome 1 ^e eeuw v. en n.Chr.)	7x 1 uur

Eerste jaar, tweede semester blok 1

college Herodotus (+ taalverwerving)	7x 2 uur
college Ovidius	7x 2 uur
college vakdidactiek	7x 1 uur

Eerste jaar, tweede semester blok 2

college Plato 1 (eenvoudige dialoog)	7x 2 uur
college Latijnse lyrische poëzie	7x 2 uur
college vakdidactiek	7x 1 uur

TENTAMENS

eerste jaar, eerste semester

1. Griekse taalverwerving + woordenschat + Lysias (5 + 2,5 ect.)
2. Latijnse taalverwerving + woordenschat + historisch proza (5 + 2,5 ect.)
3. Geschiedenis (2,5 ect.)

eerste jaar, tweede semester

1. Herodotus (5 ect.)
2. Ovidius (5 ect.)
3. Plato 1 (2,5 ect.)
4. Latijnse lyrische poëzie (2,5 ect.)

Dossier

1. vakdidactiek (en lespraktijk) (2,5 ect.)

TWEEDE JAAR

Tweede jaar, eerste semester blok 1

college Homerus/historische taalkunde	7x 2 uur
college Cicero 1 (ret. proza/brieven)	7x 2 uur
college Griekse syntaxis	7x 1 uur

Tweede jaar, eerste semester blok 2

college Homerus/historische taalkunde	7x 2 uur
college Cicero 2 (fil. proza)	7x 2 uur
college Griekse syntaxis	7 x 1 uur

Tweede jaar, tweede semester blok 1

college Griekse tragedie 1 (Euripides)	7x 2 uur
college Vergilius	7x 2 uur
college Latijnse syntaxis	7x 1 uur

Tweede jaar, tweede semester blok 2

college archeologie (keuze-onderwerpen)	7x 2 uur
college Latijn (varia)	7x 2 uur
college Latijnse syntaxis	7x 1 uur

TENTAMENS

tweede jaar, eerste semester

1. Homerus (10 ect.)
2. Cicero (5 ect.)
3. Tragedie 1 (2,5 ect.)

tweede jaar, tweede semester

1. Griekse syntaxis (5 ect.)
2. Latijnse syntaxis (5 ect.)
3. Vergilius (5 ect.)
4. Archeologie (2,5 ect.)

Dossier

1. Vakdidactiek en lespraktijk

DERDE JAAR

Derde jaar, eerste semester blok 1

college Griekse tragedie 2 (Sofokles)	7x 2 uur
college geschiedenis (varia)	7x 2 uur
college vakdidactiek	7x 1 uur

Derde jaar, eerste semester blok 2

college Latijns historisch proza 2	7x 2 uur
college KCV (receptiegeschiedenis)	7x 2 uur
college vakdidactiek	7x 1 uur

Derde jaar, tweede semester blok 1

college Plato 2	7x 2 uur
college antieke wijsbegeerte	7x 2 uur
college KCV (mythe)	7x 1 uur

Derde jaar, tweede semester blok 2

college Seneca	7x 2 uur
college Grieks (varia)	7x 2 uur
college antieke wijsbegeerte (incl. lectuur Griekse teksten)	7x 1 uur

TENTAMENS

1. Griekse tragedie en Plato 2 en varia Grieks) (eigen keuze of aansluitend bij college) (2,5 + 2,5 + 2,5 ect)
2. Latijns historisch proza 2 (5 ect.)
3. Seneca en varia (Latijn) (eigen keuze of aansluitend bij college) (2,5 + 5 ect.)
4. Antieke wijsbegeerte (incl. lectuur Griekse teksten) (5 ect.)
5. KCV (receptiegeschiedenis/mythe) (2,5 ect.)

Dossier

1. vakdidactiek
2. Geschiedenis
3. Archeologie
4. Wijsbegeerte
5. lespraktijk

OPMERKINGEN Grieks/Latijn

1. Elke docent die een college verzorgt, kiest zelf, eventueel in overleg met de penvoerder, de teksten die op college worden behandeld en voor het tentamen moeten worden gelezen. Het is aan te bevelen om bij de lectuur aan te sluiten bij toekomstige eindexamen pensa.

2. Elke docent Grieks/Latijn verwijst naar dezelfde grammatica, syntaxis en woordenlijst, te weten:

Grieks:

J. Nuchelmans, *Kleine Griekse Grammatica*, Bussum-Maaseik 1970

A. Rijksbaron, S. R. Slings, P. Stork, G. C. Wakker, *Beknopte Syntaxis van het Klassieke Grieks*, Lunteren 2000

Historische grammatica (stencil Ruijgh/Waanders/Wakker)

Literatuurgeschiedenis: M. Hose, *Kleine griechische Literaturgeschichte. Von Homer bis zum Ende der Antike* München: Beck 1999

Charles Hupperts, Simon Veenman, *Logos*, Leeuwarden 1997³

Woordenboek: J. F. L. Montijn & W.J.W. Koster, *Grieks-Nederlands woordenboek* Zwolle 1970 of F.

Muller & J.H.Thiel, *Beknopt Grieks-Nederlands Woordenboek* Groningen 1961

Latijn:

G. F. Diercks en N. H. C. van Loenen, *Kleine Latijnse Grammatica*, Houten 1987⁵

Caroline Kroon, *Latijnse Syntaxis*, Syllabus VU 2003 (te verschijnen bij Amsterdam University Press)

J.K.L. Babeliowsky e.a., *Basiswoordenlijst Latijn 's-Gravenhage* 1975

G.B. Conte, *Latin Literature, a History*, Johns Hopkins Press 1994

Woordenboek: Harm Pinkster (red.), *Woordenboek Latijn/Nederlands*, Amsterdam University Press 2003

3. Bij de vaststelling van de tentamenstof voor de talen wordt als volgt te werk gegaan:

Voorbeeld: een onderdeel van 5 ect. = 140 uur

college: 2x 7 uur = 14 uur, er resteert dan nog 126 uur.

Bij Grieks en Latijn wordt voor het vaststellen van het aantal pagina's uitgegaan van de Oxfordedities en er wordt verondersteld dat een student in het eerste jaar één uur nodig heeft voor een ½ pagina, in het tweede jaar één uur voor ¾ pagina, in het derde jaar één uur voor 1 pagina.

Collegestof vormt een onderdeel van de tentamenstof.

4. Toetsen over Griekse en Latijnse lectuur worden schriftelijk afgenomen en bestaan uit a. vragen over de behandelde teksten op college en de door de cursist zelfstandig gelezen teksten
b. de vertaling van een of meer passages die de cursist zelfstandig heeft bestudeerd. De docent kan ook een ongeziene vertaling voorleggen.

VAKDIDACTIEK EN VOORBEREIDING KCV

Dit onderdeel heeft 7,5 ect. (210 uur) tot zijn beschikking, waarvan 28 uur gereserveerd is voor de colleges. Tevens is Vakdidactiek voor 10 ect. geïntegreerd in de overige vakonderdelen. De rest van de tijd wordt besteed aan kleine en grote opdrachten die veelal op de colleges worden besproken en in de praktijk worden uitgevoerd. Dit vindt zijn neerslag in het dossier. De volgende onderwerpen zouden in de colleges van het eerste en derde jaar aan bod moeten komen.

Eerste jaar tweede semester

- geschiedenis van het schoolvak
- doelstellingen van het vak
- de positie en het curriculum van de klassieken in het huidige onderwijs
- het bespreken en beoordelen van de meest gebruikte basisleergangen
- het maken van toetsen in de onderbouw

- het maken van lesopzetten
- vertaaldidactiek
- het nakijken en beoordelen van door leerlingen gemaakt werk
- woordenschatverwerving
- uitleg van grammatica
- leertheorieën en leerproces

Derde jaar eerste semester

- de syllabus en de CE-stof
- het analyseren en beoordelen van lesmateriaal dat gebruikt wordt in de bovenbouw (leesboeken, grammatica's, woordenlijsten, eindexamenbundels)
- het eindexamen/het bestuderen van examenopgaven
- het nakijken van door leerlingen gemaakt examenwerk
- het maken van SE-toetsen
- de opzet van het vak KCV
- het analyseren en beoordelen van lesmateriaal in het kader van KCV
- het werken met vertalingen
- ICT-gebruik
- het vertellen van verhalen
- museumdidactiek
- tekstervaring en dramatische werkvormen

Het onderdeel vakdidactiek zal voornamelijk getoetst worden aan de hand van een dossier. Dit zal bestaan uit verschillende praktische opdrachten in het kader van college, opdrachten die voor de lessen op school zijn gemaakt, observatieopdrachten, lesbeschrijvingen en een KCV-project van 50 uur. Cursisten die kunnen aantonen dat zij reeds bekwaam zijn op bepaalde onderdelen kunnen vrijstellingen verkrijgen.

Een belangrijk onderdeel van de vakdidactiek vormt de lesbezoeken. De vakdidacticus woont minimaal twee lessen bij. Deze lessen worden nabesproken.

OUDE GESCHIEDENIS

Het college geschiedenis in het eerste jaar heeft vaste onderwerpen. Het tentamen betreft de bestudering van een algemeen handboek over (cultuur)geschiedenis van de oudheid (F.G. Naerebout/H.W. Singor, *De oudheid* Ambo /Baarn 1995). Het college in het derde jaar heeft daarentegen geen vaste onderwerpen. De docent zal in overleg met de cursisten een keuze moeten maken uit een groot aantal historische onderwerpen. Voorbeelden zijn:

- de wereld van Homerus
- democratie
- Romeins Nederland
- slavernij
- de positie van de vrouw/seksualiteit
- sport in de oudheid
- het leger
- dagelijks leven
- het vroege christendom
- opvoeding
- nadere beschouwing van een markante Romeinse keizer
- Hellenisme
- Late Oudheid
- Etrusken
- Hannibal

Voor dit college wordt 2 x 7 uur (college) en 2x 7 (voorbereiding) uitgetrokken, d.i. 28 uur. Dan blijft er voor dit onderdeel nog 70-28 = 42 uur over. Naar keuze kunnen de cursisten zelfstandig een of meer

onderwerpen uit de antieke geschiedenis bestuderen en zij maken hiervan een verslag (dossier). Ook kunnen ze dit onderdeel verwerken in een lessenserie.

ONDERDEEL VOORBEREIDING KCV

Dit onderdeel bestaat uit 2 gedeelten:

a. Een collegereeks over receptiegeschiedenis. De onderwerpen worden zover dat mogelijk is in overleg met de cursisten vastgesteld. Mogelijke onderwerpen zijn:

- Rome in de Renaissance, Rome in de Barok, Rome en Mussolini
- Dante
- Petrarca
- Ficino en het Platonisme
- Goethe
- Orfeus (of Prometheus of Odysseus, Herakles etc.)
- het Franse toneel en de oudheid
- Winckelmann
- Neoclassicisme en Homerus
- Klassiek bouwen in Nederland
- Nederlandse moderne poëzie en de Klassieken

b. Een collegereeks over mythe. Mogelijke onderwerpen zijn:

- inleiding mythe, mythe-rite
- goden en mythen. Een voorbeeld van een god: Dionysus of Apollo
- mythe en rite: Eleusis
- mythen bij Plato
- iconografie: mythen op vazen (of op Romeinse muurschilderingen/sarcophagen)
- Ovidius en de doorwerking van mythen in de Europese schilderkunst
- Hollands classicisme en antieke mythen
- mythen bij beroemde beeldende kunstenaars

Samen vergen beide onderdelen (a en b) 3 x 7 uur (college) + 2 x 7 uur (voorbereiding). Aan het tentamen wordt 35 uur besteed. (Totaal 2,5 ect.)

ARCHEOLOGIE

Het college van dit onderdeel betreft 7 centrale onderwerpen uit deze discipline: Griekse stadplanning en architectuur, Griekse beeldhouwkunst, Griekse vaasschilderkunst, Romeinse stadplanning en architectuur, topografie Rome, Romeinse schilderkunst, Romeinse portretten. De colleges en het tentamen beslaan 2,5 ect. Het tentamen bestaat uit de bestudering van het handboek (N. Spivey & M. Squire, *Panorama van de klassieke wereld* 2005). Verder diept de cursist naar keuze zelf één of meer onderwerpen uit (2,5 ect.). Dit kan bijv. betrekking hebben op de Rome-reis of de museumdidactiek. Verder kan dit onderdeel verwerkt worden in een lessenserie.

ANTIEKE WIJSBEGEERTE

Van dit onderdeel (5 ect.) wordt het eerste college (derde jaar tweede semester, eerste blok) besteed aan de belangrijkste antieke stromingen en filosofen (presocraten en sofisten, Socrates, Plato, Aristoteles, Stoa en Epicurus), het tweede college wordt besteed aan het lezen van fragmenten of passages uit belangrijke filosofische teksten, zoals enkele fragmenten van presocraten (Heraclitus, Parmenides) en passages uit de *Ethica Nicomachea* van Aristoteles. Verder zou op dit college een filosofisch thema aan bod kunnen komen, zoals het thema geluk, de dood, vriendschap. De colleges betreffen 3 x 7 uur + 3 x 7 uur voorbereiding = 42 uur. Het tentamen bestaat uit de bestudering van de syllabus (Ch. Hupperts, *Antieke wijsbegeerte*, syllabus UVA 2005), lectuur van Griekse teksten (2,5 ect.) + de collegestof.